Kroniek van Eemnes nu openbaar

ROM VAN DER SCHAAF

De Kroniek van Eemnes is een beschrijving van de geschiedenis van Eemnes. De gekozen vorm is niet bedoeld om te lezen als een boek, maar voor het opzoeken of naslaan van onderwerpen. Er is gesorteerd naar jaartallen of periodes. De Kroniek loopt van het begin van de 12de eeuw tot het jaar 2000. Sedert maart 2009 staat de Kroniek op www.historischekringeemnes.nl, de website van de HKE. Je kunt gericht naar bepaalde onderwerpen of naar jaren zoeken. Gevonden bladzijden met gewenste passages kan je makkelijk afdrukken.

Het ontstaan

Al tientallen jaren was Jan Out bezig om belangrijke gebeurtenissen en besluiten t.a.v. Eemnes vast te leggen. Alle vermeldenswaardige dingen die hij bij historisch onderzoek las werden genoteerd en hij verzamelde daarbij ook afbeeldingen. In de jaren 1970 publiceerde hij resultaten in twee boekjes "Eemnes in oude ansichten" en in 1997 het boekje "Eemnes in grootmoeders tijd", waarin weer andere historie, gekoppeld aan oude foto's.

Door de komst van de PC werd het goed mogelijk om de gegevens gesorteerd naar jaren te bewaren en telkens weer aan te vullen of te corrigeren. Met het bestuur van de Historische Kring is overwogen om een boek of cd-rom uit te geven om al die gegevens voor anderen beschikbaar te stellen. Tenslotte is gekozen voor publicatie op de HKE-website. Voordeel daarvan is, dat heel veel belangstellenden zonder kosten de Kroniek kunnen raadplegen en dat de inhoud zo nu en dan eenvoudig kan worden verbeterd. Bezwaar is, dat je een PC en internet nodig hebt voor het lezen. Maar je kunt wel stukken afdrukken.

Inhoud en omvang Kroniek

Doordat er van de oude geschiedenis van Eemnes veel minder bewaard is dan van de laatste eeuwen, worden er van de laatste tijd veel meer details gegeven. Alle onderwerpen die in een bepaalde tijd belangrijk waren voor de inwoners zijn behandeld. Zo geeft de Kroniek informatie over het ontstaan van Eemnes, aantallen inwoners in latere tijd, stormvloeden, bestuur, belangrijke personen, oorlogen, kerkelijke zaken, onderwijs, ontwikkeling bebouwing, verkeer, agrarische geschiedenis, enz. Dikwijls worden van gebeurtenissen niet alleen het jaar, maar ook de datum gegeven. Voor onderzoekers is belangrijk, dat daarbij vaak ook de bron is vermeld, waar Jan Out de informatie heeft gevonden. Aan het einde wordt een opgave gedaan van gebruikte bronnen.

Met de nu gekozen lettergrootte (punt 12) omvat de Kroniek ruim 180 bladzijden met totaal ruim 93.000 woorden. Om eenvoudig naar een bepaalde periode te stappen, is het geheel als volgt verdeeld over acht hoofdstukken, die je links in het scherm kan aanklikken:

- 12e t/m 14e eeuw
- 15e eeuw
- 16e eeuw
- 17e eeuw
- 18e eeuw
- 19e eeuw
- 20e eeuw t/m Tweede Wereldoorlog
- 20e eeuw na Tweede Wereldoorlog.

Elk van de hoofdstukken begint met een samenvatting van die periode. Bovendien zijn binnen de hoofdstukken samenvattingen gegeven van belangrijke fasen, zoals oorlogen.

Het gebruik

De Kroniek is bedoeld voor iedereen, die interesse heeft in de geschiedenis van Eemnes en bepaalde onderdelen daarvan precies wil weten. Dat kan zijn voor:

- scholieren (spreekbeurten en werkstukken)
- publicaties
- omdat men gewoon iets van de geschiedenis wil opzoeken.

Je hebt wel een PC nodig die pdf-documenten kan lezen (Acrobat Reader software).

Afhankelijk van het doel, zijn er de volgende belangrijke manieren om de gewenste informatie te vinden en verder te gebruiken:

Dit is één van de weinige goede afbeeldingen van de Korenmolen. De molen stond achter de boerderij op het huidige adres Molenweg 10. Het is een aquarel, die ± 1850 is gemaakt door Hendrik Abraham Klinkhamer. In het archief van Museum Hilversum is het origineel; Topografische Atlas HR 2-35; afmeting 158 x 121 mm.

De Kroniek van Eemnes geeft over de geschiedenis van de molen onder andere het volgende:

1751: De houten standerdkorenmolen in Eemnes-Buiten wordt vervangen door een met riet gedekte achtkantige bovenkruier.

1888: Willem Pas wordt toegestaan een stoomketel in de molen te plaatsen.

1899: W. Pas heeft toestemming om in plaats van een "locomobiel" een petroleummotor te gaan gebruiken.

1915: Door B en W is aan A.P. van Klooster vergunning verleend om een maalmolen op te richten en te gebruiken, gedreven door een elektrische motor van 7 ½ paardenkracht.

1916: De wieken worden verwijderd van de korenmolen aan de Molenweg.

1928: De romp van de oude korenmolen aan de Molenweg wordt gesloopt.

Opmerking: De voorganger van de korenmolen, die in 1751 werd vervangen, is al aangegeven op de kaart van 1619 van Lucas Jansz Sinck. Dat heb ik echter niet in de Kroniek kunnen vinden.

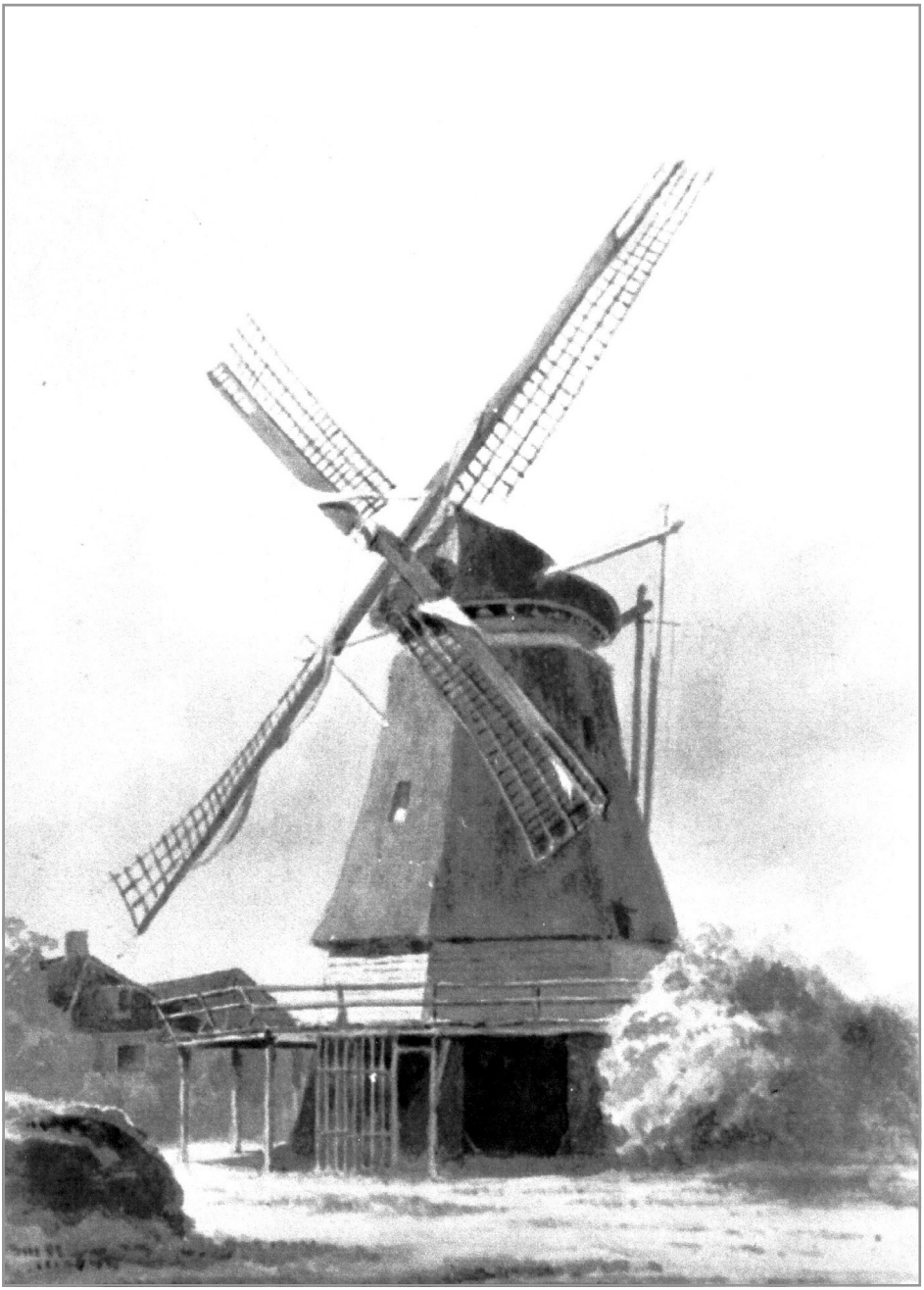

Kies de gewenste periode in de linker kantlijn van het scherm en stap er globaal lezend doorheen, om vervolgens bepaalde stukjes beter te lezen.
Zoeken van bepaalde woorden. Gebruik de zoekmethode van Acrobat Reader (via de menubalk van pdf-documenten). Daarbij kan je kiezen of het gaat om zelfstandige woorden (bijvoorbeeld “pastoor”) of onderdelen van woorden (bijvoorbeeld “molen”, om naast molen ook windmolen, molenaar, korenmolen enz. te vinden).
Afdrukken van bepaalde bladzijden of een geselecteerde passage op een bladzijde.

Er is aan verder gebruik wel een voorwaarde gesteld: voor het opnemen van een deel van de tekst in publicaties is toestemming nodig van de auteur. Zie daarvoor de toelichting, die op blz. 1 en 2 van de Kroniek is gegeven.

Voorbeelden van gebruik
VOORBEELD 1: Je wilt weten wanneer De Hilt is gebouwd. Gebruik de zoekfunctie voor pdf-documenten, door in de menu-balk te klikken op symbool verrekijker (zoeken of search). Type in het rechts verschenen kadertje het woord ‘Hilt’, kies voor “Alleen hele woorden" (of Whole words only) en klik daar vlak onder op “Zoeken” (of Search). Er worden 99 resultaten gevonden. De derde treffer geeft op blz 159: 29 september: Burg. De Bekker steekt de eerste spa in de grond op de plaats, waar het multicultureel centrum (later De Hilt genoemd) zal worden gebouwd. Aan het begin van die paragraaf zie je, dat het in 1977 was. Vervolgens geeft de vierde treffer (voor blz 160), dat De Hilt in gebruik is genomen op 28 oktober 1978. De vijfde treffer verwijst naar de volgende regel, waar staat hoe de naam De Hilt is gekozen en door wie die is bedacht.

VOORBEELD 2: Je zoekt allerlei gegevens over windmolens in Eemnes. Op dezelfde manier als bij Voorbeeld 1 zoek je met het woord windmolen. Dat geeft slechts 2 treffers. De eerste op blz 70: van windmolen tot stoommachine (poldergemaal: 1875). Dat staat in de Inleiding van hoofdstuk 19e eeuw. De tweede treffer is voor blz 127 (jaar 1932): In de polder langs de Meentweg worden door het Waterschap "Amerikaanse" (open buizenconstructie) windmolens geplaatst (de eerste, de tweede en de derde windmolen, resp. Meentweg 75, 97a, 115).
Omdat er weinig treffers waren, ga je verder zoeken. Bijvoorbeeld door nu windmolen als onderdeel van een woord te zoeken: klik daartoe het vinkje weg voor “Alleen hele woorden”. Dat geeft al 5 treffers. De eerste 3 verwijzen naar de boven reeds genoemde passages op blz 70 en 127. De vierde treffer verwijst naar blz 161 in de paragraaf voor 1980: 27 maart: Dorpsbelang heeft in anderhalf jaar tijd een inventarisatie gemaakt van waardevolle panden en objecten,

die beschermd moeten worden. Zij schrijft het college en de raad om opname op de Monumentenlijst van 12 gebouwen en de nog bestaande 3 windmolens en de waterkeringen. De vijfde treffer is voor blz 171 (jaar 1990): november: de Eemgemeenten verzetten zich tegen het plan van het Provinciale Gelderse Energiebedrijf (PGEM) om 30 windmolens (masthoogte 40 m, tophoogte 60 m) langs de Eem- en Gooimeerdijk te plaatsen.
Omdat er kennelijk te weinig over de vroegere situatie is gevonden, moet je verder zoeken. Zoeken op het woord 'molen', ook als onderdeel van een woord, geeft 66 treffers. De eerste op blz 30 (jaar 1577): omstr. 21 juni: Watersnood in Eemland. Het water stond een voet hoog in het koor van de St. Janskerk te Ter Eem. (HKE, jrg 3, 1981, blz. 31) In Eemnes-Binnen wordt een watermolen gebouwd, een teken van welstand van de landeigenaars, want bouw- en exploitatiekosten zijn erg hoog. De volgende 7 treffers geven informatie over besluiten en overwegingen tav watermolens in Eemnes-Binnen en Buiten in de jaren 1640, 1649, 1681, 1686, 1703 en 1709. Maar de 9^{e} en 10^{e} treffer gaan over een ander onderwerp op blz 59 (jaar 1751): De houten standerdkorenmolen in Eemnes-Buiten wordt vervangen door een met riet gedekte achtkantige bovenkruier. Harmen Gerritz Pas uit Neede komt er als molenaar te werken. Dan volgen weer 2 treffers over watermolens. Zo doorgaand lezen we allerlei wetenswaardigheden over de zes windmolens die Eemnes heeft gehad en over de Molenweg. De laatste treffer verwijst naar blz 172 (jaar 1991): De doortrekking van de Molenweg naar de Stadwijksingel is onderzocht; college van B en W is verdeeld.

Toekomst
Bij de inleiding op de Kroniek moedigt Jan Out lezers aan, om niet te schromen reacties voor correctie of aanvulling per e-mail aan hem te zenden. De Kroniek zal op de website jaarlijks worden vervangen door een verbeterde versie. Mogelijk komen er dan geleidelijk ook afbeeldingen bij. Na openen van de HKE-website kan je links op het scherm nog twee andere secties tav Eemnesser historie aanklikken. Dat zijn de sectie "De geschiedenis van Eemnes", waar je "Historie in vogelvlucht" aantreft en de sectie "Wandeling door Oud Eemnes". Die wandeling geeft in 75 stappen historie van Eemnesser plekjes, vieringen en groepen mensen, gekoppeld aan oude foto's. Bij stap 71 staat een foto van de korenmolen ± 1912. Na vervanging van basissoftware van de website zullen de drie onderwerpen met historie als subsecties bij elkaar worden geplaatst achter de vervangende sectie "Geschiedenis van Eemnes".